

27.8.2020

Sisäministeriö

Lausuntopyyntö SMDno-2019-1460, 16.6.2020

Luonnos hallituksen esitykseksi pelastuslain 109 §:n muuttamisesta

Sisäministeriö on 16.6.2020 pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi pelastuslain (379/2011) muuttamisesta. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa pyydettyinä lausuntonaan seuraavaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ehdotusta tarpeellisena, koska tulevan laajakaistaisen langattoman viranomaisviestintäratkaisun on toimittava kattavasti myös sisätiloissa. Näiltä osin nyt lausuttavana oleva hallituksen esityksen luonnos täydentää aiemmin lakiin sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) ja lakiin julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta (10/2015) vuoden 2019 alkupuolella voimaan tulleita muutoksia (HE 226/2018), joilla muutoin luotiin lainsäädännöllinen kehys viranomaisviestintäratkaisulle, jonka valtiovarainministeriö on sittemmin nimennyt Virve2.0-hankkeeksi.

Esitysluonnoksessa voimassa olevan pelastuslain säännös, joka koskee valtion omistaman viranomaisverkko Virven sisätilapeittoa, lavennetaan koskemaan myös tulevaa laajakaistaista viranomaisviestintäratkaisua, joka perustuu kaupalliseen liityntäverkkoon. Muutos on valmisteltu verrattain suppealla hallituksen esityksellä, jossa esitetyt muutokset on kuvattu mm. seuraavasti: ”- - pelastuslain 109 §:n sanamuoto tulee saattaa siihen vaikuttavaa muuttunutta lainsäädäntöä vastaavaksi.” Itse voimassa olevan pelastuslain 109 §:n mekanismiin, jossa pelastusviranomainen voi määrätä rakennuksen tai rakennelman omistajan korjaamaan kustannuksellaan viranomaisviestinnän tarvitseman sisätilapeiton puutetta, ei luonnoksessa ehdoteta muutoksia eikä tarkennuksia.

Liikenne- ja viestintäministeriö tuo esiin sen, että siirryttäessä nykyisestä valtion omistamasta Virve-viranomaisverkosta kaupalliseen liityntäverkkoon perustuvaan viranomaisviestintäratkaisuun, lakimuutoksen kohteena olevan säännöksen toimintaympäristö muuttuu. Näiltä osin liikenne- ja viestintäministeriö pitää perusteltuna sitä, että lausuntopyynnössä on pyydetty kilpailu- ja kuluttajaviraston arvioivan esityksen kilpailuvaikutuksia. Vaikka esityksen perusteella viranomaisviestintään liittyvän sisätilapeiton rakennuttamisessa ei ole kyse kokoluokaltaan erityisen merkittävästä taloudellisesta toiminnasta, tulisi kaikkien siihen liittyvien osapuolten asianmukaiset vaikutusmahdollisuudet turvata.

Valtiovarainministeriön vetämä Virve2.0 viranomaisviestintäratkaisu perustuu malliin, jossa Suomen Erillisverkot toimii mm. liittymien hallinnasta ja tuotteistuksesta vastaavana palveluoperaattorina, joka kilpailuttaa viestin-

Id Versionumero

täpälvelun edellyttämän verkkopalvelun kaupalliselta teleyritykseltä. Suomen Erillisverkot vastaavat myös nykyisen Virve-viranomaisverkon palvelutuotannosta, joten sen tehtävänä on muun muassa varmistaa siirtymä nykyisestä Virve-verkosta tulevaan laajakaistaiseen Virve2.0 viranomaisviestintäratkaisuun. Tämä koskee myös sisätilapeittokysymyksiä, joissa Suomen Erillisverkoilla on tähän asti ollut keskeinen rooli. Esityksen jatkovalmistelussa voisi olla perusteltua varmistaa se, että Suomen Erillisverkoilla on jatkossakin mahdollisuus vaikuttaa viranomaisviestintää palveleviin sisätilapeittoratkaisuihin, erityisesti arvioitaessa ratkaisujen elinkaarta ja teknistä yhteiskäytettävyyttä.

Tarkasteltaessa siirtymää valtio-omisteisesta omilla taajuuksillaan operoivasta Virve-viranomaisverkosta kaupalliseen liityntäverkkoon, on eräs keskeinen ero siinä, että Virve-viranomaisverkon sisätilapeitolla ei teknisistä syistä voi olla muita käyttäjiä kuin viranomaisliittymien haltijoita. Sen sijaan rakennettaessa sisätilapeittoa tulevalle laajakaistaiselle (esim. LTE-tekniikkaan perustuvalla) viranomaisviestintäpalvelulle, on Virve2.0:n kilpailutetun verkko-operaattorin verkossa teknisesti kyse samasta yksityisen teleyrityksen verkosta, joka on kuluttajakäytössäkin. Pelastuslain 109 §:ssä viitataan välttämättömyyteen, eli rakennuksen tai rakennelman omistajaa voidaan velvoittaa vain viranomaisviestinnälle välttämättömien laitteiden hankkimiseen ja toimintakunnossa pitämiseen. Tätä lähtökohtaa ei esitetä muutettavaksi, mutta jatkovalmistelussa olisi syytä kiinnittää huomiota siihen, että viranomaiskäyttöön pelastuslain 109 §:n nojalla rakennuttava välttämätön lisäpeitto voidaan selkeästi rajata kaupallisella perusteella rakennettavasta kaupallisesta televerkosta. Rakennettavan kohteen yksityiskohtiin kiinnittyvällä, tarvittaessa sopimusperusteisella rajauksella vältettäisiin mm. vaikutelmaa siitä, että viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoavalla teleyrityksellä (verkko-operaattori) olisi mahdollisuus hyödyntää säännöstä kiinteistön omistajan kustannusvastuusta muussa liiketoiminnassaan.

Ministeriö esittää käsityksensä, että sekä kilpailunäkökohtien että rakennuksen omistajaan kohdistettavan veloitteen asianmukaisen rajaamisen (välttämättömyyskriteeri) nimissä tulisi ensin arvioida rakentaminen kaupallisin perustein ja sopimuksenvaraisesti niin, että rakentamisen hyödyt ja kustannukset voitaisiin tarkoituksenmukaisesti jakaa hyötyjä vastaavasti. Ministeriö esittääkin, että jatkovalmistelussa lakiesitykseen kirjattaisiin rakennuksen omistajalle annettava määräystä edeltävä neuvotteluvaihe, johon pelastusviranomaisen ja rakennuksen omistajan lisäksi osallistuisi ainakin verkko-operaattori, tarvittaessa myös palveluoperaattori. Joka tapauksessa esityksen jatkovalmistelussa olisi varmistettava se, että siinä otetaan huomioon kaikki rakennettavasta verkosta mahdollisesti hyötyvät tahot.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää kuitenkin tärkeänä säilyttää se esityksen lähtökohta, että viime kädessä pelastusviranomaisen voisi jatkossakin määrätä välttämättömästä sisätilapeiton lisärakentamisesta rakennuksen omistajan kustannuksella – mahdolliset viranomaismääräystä edeltävät laajapohjaisemmat neuvottelut eivät saisi vaarantaa tai edes merkittävästi viivästyttää viranomaisviestinnän edellyttämän sisätilapeiton toteuttamista.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Virve2.0:n viranomaisviestintää palvelevan infrastruktuurin rakentamisen lähtökohdaksi on yleisesti otettu se, että hyötyjinä olisi viranomaisten ohella myös muukin yhteiskunta (HE 226/2018, kohta 4.4). Tässä suhteessa liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että on tärkeää pyrkiä synergiseen eli mahdollisimman monia tahoja hyödyntävään verkkorakentamiseen, jossa huolellisen tapauskohtaisen arvioinnin perusteella vaadittavan sisätilapeiton kustannukset voitaisiin niissä kohteissa, joissa lisäpeiton hyödynsaajina voisi olla muitakin kuin viranomaisliittymien haltijoita, jakaa näitä hyötyjä vastaavasti.

Sabina Lindström
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Antti-Jussi Lankinen
Erityisasiantuntija

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--